

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

Libellus fratris Iohannis de scoenhavia qui nititur ruißbroich tueri

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

Defensio iohannis de scoenbauia dictorum

pium affectum humilem et deuotum ad deum quam intellectum frigidum solo studio illuminatum. Scientia quippe inflat in tellige si sola est. charitas edificat. Nihilominus ubi de veritate fidei queritur tradita in sacris scripturis magis interrogandi consulendique sunt theologi vigentes in contemplatione secunda quam ydiote pollentes in prima. secluso in eis patenti reuelationis miraculo. et nisi forte manifesta esset in huiusmodi theologis deprauatio intellectus et intolerabilis morum peruersitas que etiam mentiri quandoque facit non tantummodo circa fidem: sed circa morum principia ut apostolus et Aristo. cum experientia testantur. Adde adhuc quod sicut ex caritate pie affectus et magis ex infectione eius per vicia errant nonnunquam peritissimi in sacris scripturis. excecavit enim eos malicia eorum et dati sunt in reprobum sensum. ita ex paruo lumine intellectus et parua logica prolabantur quandoque in errores periculosissimos illi qui maiorum sunt erga virtutes affectuum. quales apostolus notauit habere zelum sed non scientiam adeo ut si non humiliter sapiant. et nisi sese contrahant intra metas sue cognitionis nulli pertinacius inueniuntur neque absurdius errores confingere. Propterea non leuiter scribere debent vel docere. sed nec absque cautela magna adhibendum est eis. non preuia discussione diligenti et doctorum examinatione. In talibus quippe plurima sepe reperimus aut falsa aut male explicata. ac proinde multa erronea materia prebetur simplicibus quibus in multis diuina altissimaque sunt. Inter tales scripturas narratur alique narrationes aut regule vel doctrine particulares aliquorum patrum veterum que magis admirande quam imitande dicuntur. Quoadmodum Iohannes qui clymachus dicitur ponit virtutes esse impassibiles et quedam valde austeram super penitentia et peccatis. Et cassianus de libero arbitrio notatus. Et alij alia parum examinata aut nimis rigida tradunt que communis schola theologice veritatis merito non admittit aut recipit. Quoadobrem bonum est mel cum sauo. sauo scilicet deuotionis cum lumine eruditionis aut si alterum dumtaxat obrigerit. vratur quilibet dono suo. ambulet in uocatione sua abundet in sensu suo. et co-

medat mel quantum satis est. non plus sapiens quam oportet. Rectum quidem verbum enunciat Oratius quod ab ipso postea Hieronimo non longe a materia traductum est. Quod medicorum est promittunt medici tradunt fabrilia fabri. Conformeriter satis ad illam logicorum maximam. Unicus quod in sua arte perito credendum est Bene vale pater et frater in christo apud quem tuarum me orationum participem fac Amem.

Explicit epistola magistri Iohannis de Berlon ad fratrem Bartholomeum cartbusiensem. de libro Ruysbroech.

Incipit libellus fratris Iohannis de scoenbauia qui niritur defendere quedam dicta fratris Ruysbroech contra magistrum Iohannem de Berlon Cancellarium parisiensem.

Boniam quidam doctor eximius parisiensis artis theologice quedam dicta fratris Iohannis de Ruysbroech in libro quod intitulat de ornatu spiritualium nuptiarum minus iuste ut opinor calumnia et reprobata asserens doctrinam eiusdem viri in quibusdam passibus et specialiter in tertia prepositi libri esse erroneam a regula theologice veritatis ac traditione sanctorum patrum et doctorum discrepantem. et ob hoc non esse recipiendam et abijciendam. Idcirco ut veritas huius doctrine quam a spiritu sancto arbitror effluxisse et emanasse. quam magis est veritas et non erroris planius eluceat. in quantum tenuitas mei ingenii et exiguitas mee scientie appetat. tria per ordinem facere dei gratia aspirate attemptabo. Primo intentionem fratrum suorum quantum ad ea que ibi arguuntur et reprehenduntur et tamquam erronea iudicantur explicabo. secundo quomodo hec doctrina non sit noua adinuentio et suspitiosa. sed omnino sanctorum notatissimorum doctorum catholice fidei persona et ipsorum autoritate commedata et approbata per dominum dederit explanabo. Et tertio quomodo rationes obiecte minus efficaces sunt nec predictam doctrinam euacuant declarabo.

Quantum ad primum est sciendum quod frater Iohannes de Ruysbroech autor predicti libri

de ornatu spiritualiū nuptiarū i tertia pte
eiusdē libri nō loquit de illa vnione q̄ est p
identitatē realis existētie. s̄ qua dicit x̄ps
Job. iiii. Ego et pater vnū sumus. imo in
om̄ib; alijs libris suis p̄testat ip̄e q̄ crea-
tura nō p̄t fieri creator. Nec loquit etiā d̄
illa vnione. q̄ est solū p̄ consensū et r̄formi-
tatē volūtatis. q̄ est om̄ib; sp̄ialem gratiā
habentib; quemadmodū legit̄ Act. iiii. q̄
multitudinis credentiū erat aīa vna et cor
vnū in d̄no. S; loquit de illa vnione q̄ ē
p̄ amorē liq̄factiū et excessū p̄remp̄tōis
extaticę. q̄ p̄ nimia suauitate et magnitudi-
ne interni dulcoris et vehemētia amoris.
animā liq̄facit et resoluit et totā virtutē ra-
tionis absorbet d̄ q̄ dicit paul⁹. i. ad Cor.
xii. Qui adheret deo vn⁹ sp̄s est. Et p̄ce-
ptione em̄ diuine p̄sentie et degustatōe in-
terne dulcedis aīa deuota in seip̄a quēta
tur. et sibi ac om̄ib; reb; creatis p̄ desiderii
um inflāmatū et in deū totaliter expansus
fundit⁹ morit⁹ vt se possit dicere cū ap̄lo
Viuo ego iā nō ego. viuit aut̄ in me x̄ps.
id est ego tot⁹ transformat⁹ in deū p̄ amo-
rem nō sum i me s; in x̄po. et ideo p̄ amorē
tot⁹ deificat⁹ loquit⁹ vt x̄ps. Qd̄ etiā idēz
ap̄ls dicit Corinthijs. An experimentus
q̄ritis ei⁹ qui in me loquit⁹ x̄ps. Qd̄ aut̄ li-
quescit et resoluit in seip̄o nō existit. sed re-
currit et transformat⁹ in illā imaginē q̄ sibi
p̄sentialiter exhibet. Et quo patet q̄ ima-
go anime rōnalis p̄ efficaciam diuini lumi-
nis in suā imaginē increatam deifice pote-
rit transformari. put̄ docz ap̄ls. ij. ad Cor.
iij. Nos aut̄ reuelata facie gloriā d̄ni con-
templantes in eandē imaginē transforma-
mur a claritate in claritatē tanq̄ a d̄ni spi-
ritu. q̄ a claritate imaginis create p̄ quan-
dā similitudinē transformamur in clari-
tatē imaginis increate. Et in hac transfor-
matione imago rōnalis constituit i rāta cō-
formitate diuine assimilatiōis q̄ est inexpli-
cabilis om̄i lingue Qd̄ subtiliter videt in-
nuere ap̄ls cū dicit. i. ad Cor. ij. Oculi
nō vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs
ascēdit. bonū. s. inenarrabile qd̄ p̄parauit
de⁹ diligentib; se. Hoc em̄ bonū inenarra-
bile qd̄ p̄parauit de⁹ diligentib; se p̄t dici p̄
secta r̄formitas et indicibil̄ charitas diui-
ne assimilatiōis q̄ om̄i lingue indicibil̄ est
et incōprehensibilis est om̄i mēti. nec vnq̄
p̄fecte cognoscit nisi in speculo eternitatis
qd̄ est verbū diuinū et essentia diuina et er-

go de ista vnione et transformatiōe credēdū
est magis noticiā affectualē et experientia-
lem habentib; q̄ solū intellectualē. qz ne-
mo hec scit nisi q̄ accipit p̄ experientia v̄l re-
uelationē. Et de ista indicibil̄ claritate di-
uine assimilatiōis locut⁹ est trater Jobes
de Ruybroech in tertia pte libri de orna-
tu sp̄ialium nuptiarū et de hac vnione ex-
tatica intelligēda sūt ei⁹ v̄ba et recipienda
De q̄ vnione loquit beatus dyonisi⁹ libro d̄
diuinis noīb; capitulo d̄ amore Et amor
diuin⁹ extasim faciēs et nō sinēs suūp̄soz
esse amatores sed amandoz. Propter qd̄
paul⁹ magn⁹ in p̄tinētia diuini amoris di-
uino amore p̄cipiās. Viuo ego iā nō ego
viuit s; in me x̄ps tanq̄ sui amatū viues
v̄ta sic valde diligibiliter. Nec dyonisi⁹.
vn⁹ patet q̄ amor extatic⁹ duo supponit.
scilicet esse nature nostre et esse gr̄e q̄ intro-
ducit in tanto gradu vt aīa poti⁹ x̄pm sen-
tiat q̄ seip̄am. S; em̄ tanq̄ deifica habz
mentē deo assimilare et ip̄am deiformi di-
sp̄ositiōe induere. Ad hos deiformes habi-
tus tā excelsos tā a n̄ra infirmitate tā lon-
ginquos et visui nostro tā absconditos ex-
ponendos om̄ino minores sumus. qz ista
sūt misteria regni dei q̄ vt existimo nō cō-
muniter oīb; sed puritate intelligētie et di-
uinis illuminatiōib; et gr̄a p̄uilegiatis cō-
municāda sūt. Int⁹ audiunt̄ ibiq; dicūt.
ideo is q̄ foris sūt dici nō debuerunt. He-
tā hī q̄ foris sūt derelinq̄rent si ab his q̄ in-
tus sūt nō vocarent. aliq̄liter erāt innote-
scēda vt discerēt infirmi q̄tū eis desit. et ad
quā p̄fectōez aspirare deberēt. Nec em̄ ar-
chana et p̄funda si n̄ gustant nō amant. et
si nō amant nō intelligunt. et q̄ dijudicāda
nō sunt ab his q̄ nō gustauerūt. vnusq̄sq; s; q̄
em̄ bñ iudicat q̄ nouit et hoz est bon⁹ iu-
dex. vt ait philosoph⁹. et h̄ de primo.

Secundo videndum est quali-
ter doctrina p̄fati viri a senten-
tijs sanctorū patrum nō discre-
pat. sed per om̄ia ip̄is cōsonat
et concordat. De hac em̄ vnitate dicit bea-
tus Bernard⁹ in ep̄stola ad fratres d̄ mō-
te dei. Unitas spiritus cum deo. homi-
cor sursum habentis proficientis in deū
volūtatis est p̄fectio. cū iā non solūmodo
vult qd̄ deus vult. s; sic est nō tm̄ affectus
sed etiā in affectu p̄fectus vt nō possit vel-
le nisi qd̄ deus vult. velle autem qd̄ vult
deus hoc iam simile deo esse est. nō posse

in manifestum

Defensio iohannis de scoenbania dictorum

velle nisi quod vult deus. Hec est iam esse quod deus est cui iam velle et esse id ipsum est. Vnde bene dicitur quod tunc videbimus eum sicuti est cum sic similes ei erimus. Hec enim quod ille est. Quibus enim potestas data est filios dei fieri data est potestas non quod deus sit deus. Sed sicut tunc quod deus est postmodum loquitur de triplici similitudine hominum cum deo. et deinde subiungit. Dicit autem hec similitudo dei unitas spiritus non tamen quod afficit spiritum hominis spiritus sanctus. Sed quod ipsa est spiritus sanctus deus charitas quod cum sit amor patris et filii et unitas et suauitas et bonum et osculum et amplexus et quicquid commune potest esse ambo in summa illa unitate veritatis et veritate unitatis. Hec idem homini suo modo fit ad deum quod est substantiali unitate filio est ad patrem vel patri ad filium. cum in amplexu patris et filii media quodammodo se inuenit hominis beatitudinem scientiam cum modo ineffabili incogitabili quod fieri meretur homo dei non deus. Sed tamen quod est deus. Ecce quomodo ista sententia bene omnino concordat doctrina fratris Iohannis de Ruysbroeck et mutuo sibi consonat. Hoc idem patet ex epistola inferi annotata. quia quidam vir deuotissimus et doctissimus composuit in qua sub breuibus verbis descriptus est totus processus libri fratris Iohannis Ruysbroeck de ornatu spiritualium nuptiarum cum his concordat Gilbertus super cantica sermone. ubi distinguit de triplici lectulo. Primus est proprius sponsus. Secundus est comis sponse lectulus est cum quietis et pacatis et compositis moribus intra se collecta requiescit. Tercius est cum iam incipit oblectari in sponso. Sed proprius sponsus est qui sui oblita penitus et ex se exorta rota transit in ipsum et quasi induit ipso dilecta ipsi. In lectulo suo non effluit sponsa extra se nec turbatur in se. In lectulo communi affluunt illi deliciae quodam de presentia sponsi. In illo lectulo quod solus est sponsus amoris exagitata incendium ebullit et excreuit. effusa et effluens tota transfundit in ipsum. et in simile absorbet quietate. In primo penes se est. In secundo penes illam sponsam. In tercio penitus est ipsa penes ipsum. et si dicitur potest non est nisi ipse. In primo quiescit. In secundo adheret. In tercio vnificatur illi. In primo tranquillitate propria possidet. In secundo quando meretur communitate cum dilecto. In tercio absorbet et absorbet in quodam charitatis et gratie unitate. Hec Gilbertus ubi supra. Cum predictis concordat Dionysius magnus sic patet in autoritate superius allegata et pluribus locis librorum suorum. Et hugo

de sancto victore commentator prefati Dionysii super septimum angelice hierarchie dicens. Sic intelligas quanta est vis veri amoris et dilectionis si tamen intelligi potest quoniam dilectio supereminet scientie et maior est intelligentia plus enim diligit quam intelligit. Intra dilectionem et appropinquat ubi scientia foris stat. Et reddit rationem istam. Quia verus amor siue charitas nullum patitur medium inter se et obiectum quod est deus. Sed vehementer tendit in ipsum immediate. Et ideo nunquam quiescit donec omnia transeat et ad ipsum dilectum et in ipsum veniat. Vnde subdit ibidem. Dilectio siue amor impetum sequens ardētis desiderij sui nec dissimulare valens donec ad amatum pervenerit/amato appropinquat quantum potest et eo amplius sitiens intrare ipsum cupit et esse cum ipso et esse tam prope ut si fieri posset huiusmodi ipse sit quod ipse. Nihil enim velocius nihil acutius nihil subtilius amore aut penetrabilius. quod natura sua non quiescit donec naturaliter amabilis tota penetraverit virtute et profunditate et totalitate quantum potest. Quicquid sententie alludit per omnia excellentissimus super cantica dicens. quod affectus et intellectus simul coambulatur usque ad novissimum defectum intellectus ubi habet sue cognitionis et sui luminis summationes. Affectus autem adhuc retinet principalia in deum suspensio et supintellectuales extensiones et immissiones seruidos vulgares et fulgidos fervores ad quorum omnium sublimes excessus et excessus sublimitates intelligentia trahi non potest. Sed solus principalis affectus deo vnificatur. Et postea ibidem dicit. Tanta est virtus veri amoris et pulchritudinis quod non solum facit homines et angelos excedere naturam propriam ut in deum ascendant. Sed etiam deum quasi naturam propriam egredi ut ad creaturas quasi infra naturam suam produciendo descendant. Ecce quomodo omnes isti excellentissimi doctores in huiusmodi vniunt quod anima quasi rapit in divini luminis abyssum. tota deficit a seipso et in illum quem diligit tota liquescit et supintellectualiter vnificatur. et vnificatur me transformatur in ipsum ita ut anima dum a seipso alienatur dum in istud divinum archani secretarium rapit. dum ab illo divini amoris incendio circumdatur ita penetrat et inflammat seipsum penitus exurit et divinum quodam affectum induit et inspecte pulchritudini figurata tota in aliam gloriam transit.

His libatim respondendum est tercio ad objectiones et rationes quibus dominus cancellarius doctor venerabilis et vir

eloquentissimus doctrinam prefati viri videlicet fratris Johis d ruybroech videtur aliqualiter calūniari et reprobare. Sciendum est quod autor prefati libri d ornatus spūaliū nuptiarū nō sic ille magis arbitrat homo ediora fuit et sine trīs in h male erat informatus. s; erat sacerdos ut spero deo acceptissim^o prim^o prior et fundator cuiusdam monasterij canonicorū regulariū in brabāria appellati viridis vallis cameracensis dyocesis et siti i quadā silua q̄ vocat zonia intra ciuitatē famosā que dicitur bruxella. Qui doctrinā suā nō latino sermone sed theutunico cōscripsit licet em̄ cōpetentis sciētie fuerit nō tñ tā em̄ētis sciētie erat q̄ pfatā doctrinā latino sermone tā cōposito et stilo tam elegātī scribere potuisset nisi speciali dono dei sibi datū h̄ fuisset. Sed quidā frater eiusdem monasterij vir valde ingeniosus et lītatus postmodū ob pfectū oim̄ nationū quosdam librorū suorū latino sermone transferre in psona ipsi^o curauit. Admirātes ergo doctrinā ei^o laico sermone scriptā facili^{ter} pendere possūt q̄m nequaquā hāc didicisse ab homine ut ab humana sciētia. s; accepisse a deo et a diuina sapientia et magis vnctione. et fratribus em̄ ei^o cognosci potest q̄ fuit hō m̄ius a deo. cui in his nouissimis diebus hoc deuota archana et p̄funda atq; diuina d^o dispensanda largit^o est ut noua admonitio suos meli^o attraheret auditores et ut sectā illoz liberorū spiritūū q̄ tpe vite sue multū in brabāria et illis partibus pullulabat extirparet et errores ipoz denudaret. Uixit em̄ homo iste dei postq̄ illud lamētabile scisma i ecclesia surrexit. nā a tpe mortis sue. xxv. anni fluxerūt vel circiter. Hac ergo occasione et necessitate cōpulsus hec p̄funda et subtilia theutunico sermone p̄teruit. Qui quidem hāc doctrinā absq; aliq; labore studij sola grā spūsancti ei^o mentē docente et p̄lustrante eructauit sic bene comptus est illis q̄ secū p̄uersati sūt et secretorū suoz consēci fuerūt. Si ergo stil^o libri latinū trāslati magis redoleat humanā eloquentiā q̄ diuinā h̄ nō imputandū est auctori s; trāslatori. Qui quidem trāslator p̄ eo q̄ ornatus et eloquentie sermonū plus opam dedit q̄ forte expedit et quedā p̄ arbitrio suo addidit in p̄dicti libri trāslatōe multū desudauit. licet autor ab hac desudatōe liber et expert^{us} fuerit cui oīa q̄ docuit. put pie cre-

dit^o spūsanct^o inspirauit et am̄inistrāuit licet etia; doctrina istius viri in latinum trāslata sit multū gratiosa cōpunctiua et deuotōis excitatiua. tñ ignitū eloquium dñi uehemēter qd̄ in verbis illius theutunicis inuenit multo gratios^o est. magis mouens afficiēs et accendēs legentē ita ut durissim^o corde sit q̄ nō ex eoz lectione compungat ad deuotionē excitet et ad meliora p̄uehat et sublimet. Verūtamē q̄ dicit^o doctor egregi^o sentiat terciā partē hui^o libri penit^o rescindendā tanq̄ discrepantē a doctrina sana sanctorū doctorū nō sentio sibi in h. s; videt mihi esse approbādā doctrina hui^o terciē partē et asserēda tanq̄ p̄sona et p̄cordās p̄ oīa doctrinis et sententijs sanctissimorū et famosissimorū doctorū tot^o ecclesie. sicut satis declaratū est capitulo p̄cedenti. Doctrina em̄ hui^o terciē partē intelligenda est de illa vnione eccliarū sic super^o dictum est i primo capitulo. De q̄ vnione iste magis nullā facit mentionē i epistola sua. **D.** etia; dicit q̄ terciā p̄ eiusdem libri repudianda est tanq̄ male explicata notandū est q̄ d̄ deo meli^o possum^o cogitare q̄ loq̄. Conātes ergo hoīes sancti de deo loq̄ nec valētes nisi v̄bis. aptioribus v̄bis q̄ dicēda sūt exprimūt et modū loq̄ndi quē vsus sanctorū patrum tenuit imitant^o et sic autor hui^o libri in ista materia altissimi et sume p̄templatōis imitat^o est modū loq̄ndi sanctorū patrum qui de hac materia locuti sūt. v̄tēdo quibusdā v̄bis nō p̄prie s; trāsumptiue sicut ista materia erigit. Scdm̄ exigentiā materie sermōnes sūt expectēdi. sic em̄ dyonisi^o i libris suis caliginē vocat. qm̄ spūs rōnales inducunt i istō interi^o cenaculū diuine claritat^{is}. vbi clausis sensuū hostijs secreti^o castissimo amplexu p̄ueniūt cū dilecto. et tñ maxia illustratiōe ibi irradian^t. Sicut qm̄ mentē p̄rigit rapi et in suūp̄sus extasim perducit tunc annihilari dicit. quia mens in extasi posita sibi et omnibus creaturis funditus moritur inquantū seipam nesciēs sui et omnium creaturarū obliuiscit. Ideo de talibus mētibus dicit ap̄ls ad Col. ij. Dormi estis et vita vestra abscondita est cū christo in deo. Sic etia; spirit^o rationales seipos p̄dere est omnino non sentire semetipos et a seipsis exinaniri et pene annullari vbi tñ meli^o secum sūt. cū sic sūt q̄ tñ vbi sint nesciant et licet bucusq; seipos habent. tñ se-

Defensio contra Lancellariū dictoꝝ

modo p̄dicto p̄diderunt. Quod utiq; videt
p̄tigisse ap̄lo cū i raptu p̄stitit an in coz/
pore v̄l extra corp̄ esset p̄sus se assent ig/
nozare. Scriptura sacra eo sp̄u exponen/
da et intelligēda est q̄ plata. Et sic arbitroz
q̄ si dicta hui⁹ prioris fm̄ illū sensū diu/
nū et sp̄m̄ intelligant q̄ plata sūt q̄ in eis
error nō apparebit s; mera et clara veritas
relucebit. Sepe sancti viri d̄ altissima cō/
templatōne quedā p̄ferūt q̄ min⁹ p̄fecti qz
penetrare nō possūt lapsū erroris putant
Nō puto dici potuisse. qd̄ hunc priorem
puto sensisse. Est em̄ iste mod⁹ sentiendū
alien⁹ ab om̄i modo v̄sitato sentiēdi. Un̄
nec v̄sitaris v̄bis p̄t aliq̄ten⁹ explicari. Et
ideo qn̄ viri p̄fecti n̄ra instantia et inopoz/
tunitate ac charitate devicti aliqd̄ nobis
de tali affectōe vel intelligētia temp̄ane/
runt reuelare succūbunt verbis. vel talia
v̄ba loquunt q̄ n̄m̄ intellectuz excedunt.
Suauitas hec q̄ deuoz mentib; in vnio/
ne intima dei p̄pina t̄a sublimis est q̄ n̄
vocali nec m̄tali v̄bo est exp̄ssibilis s; so/
la attingibil est exp̄ientia. et nō est mirū
si illud qd̄ dicit̄ d̄ indiciali eo modo q̄ di/
ci p̄t sit min⁹ gratū min⁹ placeat min⁹ ac/
ceptet ab his q̄ talia nō sūt exp̄erti. Et qz
hāc vnionē intima et extatica in q̄ sp̄us rō/
nalis p̄fecta assimulatōe cōformat̄ imagi/
ni sue increate. p̄dic̄ autor conat⁹ est ex/
plicare q̄ t̄n̄ difficillima est ad differendū
idcirco quedā v̄ba ptulit q̄ a q̄ plurib; n̄
capiunt. Que t̄n̄ si recte fuerint intellecta
et ad intentōez dicētis respect⁹ habeat nō
errorē s; p̄cessam puto p̄tinet veritatem.
Pro quoz verborū pleniori intellectu
habendo sciendū est q̄ hec vnio extatica q̄
p̄sistit in amplexu vnitiuo sūmi boni tri/
pliciter et sub triplici habitudine p̄cipit i
hac vita. Aliq̄n̄ em̄ p̄cipit ex diuine clari/
tatis et essentie trāsitoria visione et p̄tēpla/
tione. Interdū ex diuine suauitatis p̄libato/
ria fruitione. Interdū v̄o ex diuine immē/
sitaris iocūda amiratoe. Et de aliq̄ istoz
triū modoz siue d̄ vnoquoq; puto esse in/
telligēda dicta terciē priis illi⁹ libri de or/
natu sp̄ualiu; nuptiaz potissime t̄n̄ d̄ pri/
mo modo. videlicet de illa vnione et p̄tem/
platione q̄ fit in raptu. Primū hoz liquet
in paulo q̄ fuit i raptu intuitiua p̄tēplato/
ne diuine essentie trāsitorie illustrat⁹. Et li/
cet paul⁹ i illo raptu habuerit actū beati/
ficū t̄n̄ ex h̄ nō potuit dici p̄fecte beat⁹. qz

n̄ habuit statū beatificū nec etiā illū actū
modo cōp̄chēsoꝝ puto p̄manēt et imo/
biliter sic habēt beati. s; fluxibiliter et trās/
itorie sic lumē p̄tinuat i aere ad solā p̄senti/
am solis q̄re nō debuit dici ex h̄ p̄fecte be/
atus. Secund⁹ mod⁹ apparet in p̄p̄beta
dauid q̄ tāta dulcedie diuine suauitatis re/
plet⁹ fuit q̄ tanq̄ ebri⁹ clamauit. Delecta/
tiones in dextera tua vsq; i finē innuens
p̄ h̄ q̄ mēsurā et magnitudo hui⁹ suauita/
tis nullo termino v̄l sine poterit coartari.
Terci⁹ mod⁹ patebit i regina saba q̄ visa
gloria et magnificētia reḡ salomonis p̄e/
magnitudine amiratois defecit et in erra/
sim rapta fuit. De talib; mentib; verificat̄
illud qd̄ scribit̄ Isa. lx. Tūc videbis et af/
flues et mirabis et dilatabis cor tuū. qz in il/
lo lumie thearchico tibi diuinit⁹ influro
videbis illa q̄ nec ocul⁹ vidit nec auris au/
diuit et. in q̄ excellētia illius visionis et co/
gnitionis designat̄.

Quo ampliori vero declaratōe
illi⁹ dicti q̄ p̄fatus mḡr dicit q̄
doctrina illi⁹ terciē priis n̄ stat
cū determinatōe decretal̄. Sci/
endū est q̄ quicūq; pie lib; alicui⁹ ecclia/
stici doctoris legit si quid i eo q̄si dubiū et
scrupulosū inuenierit. nō statim exardescē/
do inuadit. sed inhyicit et discernit et retra/
ctat ex circūstantijs et ex scriptis eiusdē au/
toris. et ad vltimū p̄t eligat cōfiteri se ig/
nozare v̄l nō intelligere q̄ illi erroris no/
tā impingere nisi manifesta i eo heresis de/
p̄hendat̄. Cōstat em̄ catholicos p̄res q̄ di/
uersos libros p̄scripserūt d̄ eadē s̄ma nūc
obscuri nūc apti fuisse locutos. nec h̄ du/
cit̄ p̄ incōueniēti. Varietas em̄ affert pul/
critudinē et delectat audiētes siue legētes
rara et difficilia bis delectat aut orati⁹ poe/
ta. Sic iḡt̄ sp̄edic̄ frater Johānes de
Ruybroech licet i terciā p̄e libri d̄ orna/
tu sp̄ualiu; nuptiaz de illa sublimissima
materia et obscurissima obscuri⁹ sit locut⁹
i alijs t̄n̄ loc; et libris suis vbi d̄ eadē mate/
ria dogmatizat plani⁹ et apti⁹ suā intērio/
nē explanauit. Un̄ i libro suo q̄ d̄ de cal/
culo v̄l de p̄fectōe filioꝝ dei ip̄e manifeste
p̄testat̄ q̄ impossibile ē nos ex toto deificari
n̄ramq; creatōez i creatorē mutatos amit/
tere. Diuina em̄ natura sic i se ē imurabilis
et incōuertibil. ita nō sinit aliā naturā i se
essentialr̄ querti. Impossibile ē ei vt crea/
tura de⁹ v̄l creator efficiat̄. Uerū deo p̄

mediū & sine medio vnimur per medium
videlicet grē sue & nostrorū opey. **S**ra em̄
dei mentē nostrā irradians docet nos ve-
ritates. dirigiteq; nos ad omnes virtutes &
lētēnā dei dilectionē. & amoris exercitiū
veritatem vltra has grās & virtutes inter
deū & nos mediātes deo etiam sine medio
vnimur qm̄ ipetu ardētis amoris excedi-
m̄ omne creatū vsq; i ipas supsubstantialēs
dei diuitias vbi i amore cūcta trāsim̄ mo-
riētes om̄i cōsideratōe in quandā insciētī-
am & caliginē ibi agimur & superinforma-
mur ipō vbo etno qd̄ ē imago p̄ris. **H**uic
sine oēs p̄res superi noiatī cōcordāt. **C**ū
q; sic deo vnimur remanet tñ i nobis scit̄
viu? & amor actiuus. **D**ñm absq; scitu n̄ro
deū videre nō possum? nec sine amoris ex-
ercitio deo vniri vnitionēq; fuare valem?
Si me ignorāte toti? mūdi dñs essem qd̄
mibi p̄staret solatiū. **I**dcirco sentiem? nos
eternalr gustātes & possidētes teste xpo q̄
ait. **D**ec est vita eterna vt cognoscāt te so-
lū vey deū zē. **S**ic ḡ pater vitā n̄ram eter-
nā p̄sistere i discreta sine distinctiua cogni-
tione dei & p̄tēplātōe dei intuitiua. **U**ltra
oia tñ hec erim? q̄si expirati supra sp̄m̄ s̄i
ne spiritu i abyssali & incōprehēsbili & im-
mēsa dei gl̄ia. **I**te sp̄s dei q̄ nob̄ stat efflu-
it & inspirat vt deū diligam? & vtutes ope-
mur/nos em̄ ad se & i se attrahit & intrahit
vt in ipō quiescam? & eo p̄frumamur. **E**t in
his duob; eterna vita stat quēadmodū p
aeris inspiratōez & expiratōez diastole & si-
stole n̄ra vita p̄seuerat materialis. **E**t ex
his patet qd̄ nō cōtradicit decretali qz ipse
ponit sic decretal̄ asserit b̄ritudinē nostrā
p̄sistere i visione dei intuitiua & fruitōe di-
uine essentia. **P**reterea scio qd̄ beat? **T**ho-
mas de aqno clare dicit qd̄ i visione q̄ vide-
tur de? p̄ essentia optet qd̄ de? sit forma in-
tellect? n̄ri/qz quacūq; alia informare/il-
la nō duceret nos i essentia diuinā. & ḡ i ip-
sa essentia diuina erit q̄si forma intellect? q̄
intelliget. **D**ō quidē nō optet ita intelli-
gi qd̄ diuina essentia sit v̄a forma intellect? n̄ri
vt qd̄ ex ea & intellectu n̄ro efficiat vnū sim-
pliciter sic in naturalib; ex forma & mate-
ria naturali. s; qz p̄portō diuine essentia ad
intellectuz nostruz est sic p̄portio forme ad
materiā & qd̄ fiat vnū q̄ru p̄tinet ad actuz
intelligēdi. **E**t vltēri? dicit qd̄ de? i patria
nō tñ erit cognitio q̄ cognosceat ab aia s; z
etiā p̄ quā aia cognosceat. **E**t q̄ cōcludit qd̄

beat? thomas fuit isti? opinionis qd̄ de? p
suā essentia est iungibilis intellectui n̄ro
nō tñ sic quin ibi erit lumē glorie mediuz
qd̄ eleuabit intellectū nostruz ad h̄ qd̄ possit
iungi essentia increate. s; ab h̄ medio nō
dicit cognitio mediata. qz non cadit inter
cognoscētē & rē cognitā s; est istud qd̄ dat
cognoscētī vim cognoscēdi. **I**stud erit in
patria. **S**; i statu vie null? intellect? pure
creature p̄t in visione dei p̄ essentia pueni-
re p̄ aliquā dispositōez sibi inherētē. s; cō-
tingit aliqñ diuina vtute qd̄ aliq̄ res mira-
culose pducit in aliqd̄ in qd̄ nullo modo
p̄t p̄ aliq̄s dispositōes sibi inherētes pdu-
ci. sic qd̄ virgo pariat & qd̄ ignis in aia cōbu-
rat. **E**t s̄lt̄ p̄t miraculose fieri qd̄ diuina vir-
tute aliq̄s intellect? creat? nō habens nisi
dispositōes vie eleuet ad videndū deuz p̄
essentia. nec tñ ex tali visione dicit beatus
simpliciter. s; fm̄ qd̄ tñ q̄tū cōicat i actu
beati. **P**uto qd̄ hec dicta beati thome p̄ba-
biliter sustineri possūt absq; piculo here-
sis & p̄iudicio fidei. **I**nsup p̄dicit? m̄gr̄ dī-
cit qd̄ null? theologoz vnq; talē modū be-
atitudinis posuerit q̄lis ab isto autore ex-
plicat videlicet qd̄ aia tūc desinit esse in illa
existētia quā p̄ri? habuit i p̄prio genere &
p̄uertit seu trāformat & absorbet inesse di-
uinū & illud esse ideale desinit qd̄ habuit
ab eterno i essentia diuina. **P**ro cui? dicti
euidētia est cōsiderandū qd̄ qñ aliq̄ scriptu-
ra est mystica & obscura tūc obseruādū est
q̄ interpretatio fiat fm̄ intentionē dicentis
H̄bil est em̄ ita bñ dictū qd̄ nō possit ma-
le interpretando & narrādo deperari. **F**a-
teor ergo vey esse qd̄ null? doctoz moduz
beatitudis ponit fm̄ quē iste m̄gr̄ sua ver-
ba intelligit & recipit. **S**ed nequaq; arbi-
trorū autorē hui? libri ita desipuisse qd̄ ipse
sic sentiret sic iste m̄gr̄ sibi imponit nec il-
lū sensū v̄ba sua p̄tendunt si diligenter in-
spiciant. s; potē? sic itelligēda sūt. qd̄ mēs
dulcedine verbi diuini illecta rapit. & illa
bit a seipsa vt verbo fruatur. **I**llicq; ibi nos-
metipsos excedim? in caliginē & in modū
carentiā inscrutabile ibi nos de? ex nobis
ip̄is trahit trāformat & deglutit in ipsam
p̄fundissimā diuinitatē trāquillitatem in
ipam sui supessentia & sui sp̄s vnitatem
amozisq; absorptōez vbi vi amoris ecta-
ctici assequimur illā p̄formitatē & deiformi-
tatez quā fm̄ rōez idealē habuim? ab eter-
no i mēte diuina ibiq; vnū effecti sumus

cum deo. Nec vnitas non intelligēda fm identitatē realis existētie. s; fm quandaz pformitatis z trāsformatōis similitudinem. Nequaquē ergo estimādū est pstatū fratrem Johannē de Ruysbroech fuisse istius opinionis vel erroris q; voluisset asserere spiritū rōnalem in beatifico vniri diuine essentie p trāsformatōes essentialē in identitatē diuine nature. aut q; nō sit necessariū q; potētia intellectiua creata sit eleuata p habitū supnaturalē lumis glie ad eliciendum actū beate visionis. S; ita videt sapere q; q; ipse de^o ppter summā e^o simplicitatē mēti illabit ideo cognoscem^o eū in seipō obiectiue z etiā per seipm rēpēntatiue vt ly in ipō excludit mediatiōnē speciei q; i patria deus absq; specie z similitudine cognosce^t. z ly per ipm excludat mediatiōnē lumis extranei diuinā essentia rēpēntantis. q; essentia diuina i suo pprio lumine videbit. Nō em̄ requirit aliud lumē de foris ab essentia. sic lumē solis requirit ad videndū colores z rez species: q; in tenebris videre nō possum^o. s; p h nō vult dicere/quin actu nro creato ipm deū cognoscam^o. z psequēs optet q; ipa potētia intellectiua sit p habitū supnaturalē infor- mata vt possit ptingere ad istud obiectuz finitū ad qd ex se ptingere nō p̄t. Et q; in visione beatifica ipm visū nō videt p similitudinē s; p essentia efficiē qdāmodo intra videntē. Ex h aut q; ipm visū receptū est intra videntē vnit subipm videntē. vt fiat qsi quedā penetratio mutua p amorē sic dicit Job. iij. Qui manet i charitate i deo manet z de^o in eo. Ad vnionē aut maxime pueniētis sequit delectatio sūma z i h pficit nostra felicitas. Ex q; patet q; gaudiū fruitōis in actu diuine visionis q; videt diuina essentia nude in seipā inchoat s; in dilectōne z amplexu vnituo z gustu affectuali diuine dulcedinis pficit z psumat. Quāuis em̄ fruitio nō sit sine visio- ne. pfect^o est tñ in dilectōe. Sic em̄ hic pfectius est diligere q; agnoscere sic z ibi intellect^o noster implebit leticia visionis: s; affect^o noster implebit leticia dilectionis cui puenit p̄ire z trāsformare. Ad gaudiū beatitudinis tria pcurrūt. perfecta visio. plena cōprehensio. inhesio amoris consummati. Et i isto stat tota sūma dictorum fratris Johannis de ruysbroech p̄cernentiuz p̄sentē materiā. Cū sicut ex ipis dictis ma-

nifeste colligi z elici p̄t ipse ponit beatitudinē nostrā p̄sistere in distinctiua siue discretiua cognitōe z p̄templatione dei intuitiua. z hanc vocat beatitudinē actualē. z in fruitione dei quiescitiua vbi aīa igne diuini amoris resoluta liquescit z deficit a seipsa z spoliata oim viriū suaz ppria z naturali actiuitate mentalē simplicitatē induit z imaginis increate assequit assimilationē. Gaudiū fruitōis est tante magnitudinis z tā indicibilis suauitatis q; mēs beata vel humana plene cōprehēdere nō p̄t. s; tota absorbet ex plenitudine illi^o gaudiū sic stil la aque absorbet a vino forti. vt dicit Be^o. Et istū gustū fruitōis oēs vires aīe indicibili gaudiū absorbet z hāc inhesionē z amplexū mellifluū indissolubilis charitatis et absorptionē abyssabile amoris vbi aīa in abyssat z totaliter in deū traicit z trāsformat appellat beatitudinē essentialē. q; ibi aīa oim viriū suaz actiuitate spoliatur z vnit sola p̄solatōe diuine suauitatis. Ibi inquit in pace in idipm dormit z requiescit. dormit i quietatōe plena intellect^o. requiescit in plena satiatōe affect^o. Et sic patet q; sensus ei^o est verissimus nec discrepat a sentētia sanctorū patrum. Et si est aliq; error in dictis suis ille solū stat in qd nois. noia aut sūt ad placitū. z ideo talis error nō est magni ponderis. Q; aut dicit q; ad fruitiōnē spectat plena cōprehensio. h non est sic intelligēdū q; beati cōprehendūt totaliter ipm deū fm omnē modū q; est cognoscibilis. talis em̄ mod^o cōprehensionis diuine nature est impossibilis omni creature vt patet Job. i. vbi dicit. deū nemo vidit vnq; s; iste mod^o cōprehensionis attenditur q̄strū ad imediatiōnē cognitōnis. de q; super^o dictū est. q; beati verbū eternū et oīa alia in seipō z p ipm cōprehendēt z cognoscent. Iuxta illud ps. In lumine tuo videbim^o lumē h est teipm qui es lumen subsistens dicit Augustin^o.

Restat nūc vlteri^o videre quiter sane intelligēda sunt illa dicta fratris Johannis d' ruysbroech q; dñs cancellari^o in epla iudicat esse repudiāda tanq; erronea vel male explicata quoz primū est istud q; dicit. Perdit aīa p̄templantis i esse tali diuino abyssali. ita q; non sit repibilis ab aliq; creatura. h vix est si sane intelligat. Sic quippe intelligēdū est q; in h gadiū p̄templatiōis

qm̄ mens rapit̄ in diuini luminis abyssū
oīm exteriorū obliuiscit. nesciat̄ penit̄ se
ipsam/seipm̄ eruit̄ et diuinū induit̄ quen-
dā affectū et supmundanū/ totaq; trāsīt in
deū suū/ et in aliā gloriā quā creatura sub
esse creaturali nō attingit. q; in tali statu
esse suū creatū et sue nature hō excedit/ et
sub esse diuine gr̄e ita sublimiter diuine sub-
stantie vn̄it̄ q; oēs vires et potētie rōnales
supra se eleuant̄ et in diuinā claritatē trās-
formant̄/ et sic non est repibilis ibi ab aliq;
creatura. **S**upra intellectū em̄ et mentem
ibidē deū cognoscit. **I**n intellectū em̄ noster
et sensus corpore⁹ intra terminos creatu-
re exercet̄ nec etiā intellectus excedit ens
aut speculū. **U**n̄itio aut̄ excedit sublimi⁹
intellectū theoreticū q̄ intellect⁹ imagina-
tionē vel sensū. **D**ens em̄ in hac vn̄ione
diuina et eratica transcendit omnē crea-
turā et seipm̄ et omnē actū viriū apphensi-
uarū. **E**t p̄ rāto dicit̄ q; nō est repibilis ab
creatura. **A**d hanc abstractionē dionisi⁹
inuitabat thimothēū i m̄stica theologia
dicēs. **T**u aut̄ amice thimothēe/ circa mi-
sticas visiones forti⁹ strit̄e et sensus relin-
que et intellectuales opatōes et oīa sensibi-
lia et intelligibilia et oīa existētia et nō exi-
stentia. **E**t sicut est possibile ignote sur-
ge ad ei⁹ vn̄ionē q̄ est sup omnē substan-
tiā et cognitōes. et em̄ excessus tui ipsi⁹ ab
oīm irretēibili et absoluto mūde ad sup-
substantialē diuinā tenebray radiū sur-
sum ageris. vide aut̄ vt null⁹ indoctorū
hec audiat. **I**n h̄ v̄bo dionisi⁹ sapiētia sū-
ma includit̄/ et culmē toti⁹ p̄fectōis vt pos-
sibile est/ via et p̄funditas librorū dionisi⁹
ariopagite. **Q**uōd p̄terea subiūgit̄ q; intē-
tio auctoris p̄fati videt̄ esse q; aīa desinit̄ es-
se in illa existētia qua prius habuit claret̄
ex supra dictis q; intentio auctoris talis n̄
fuit q̄lis exprimit̄ a p̄dicto magistro. s; ex
abundāti licet nō in cōueniēter possumus
dicere q; intentio auctoris talis est q; excel-
lencia rationalis creature in h̄ p̄ficiē et cō-
summat̄ qm̄ p̄surrectōe amoris eratici in
illud principiū reuertit̄ vnde primordia-
liter exiuit. et qm̄ aīa intrat in istud diuini-
tatis archanū et in illud intime quietis se-
cretū. tunc non oportet q; ibi fiat corpis et
aīe dissolutō/ s; in h̄mōi trāsformatōe aīa
diuidit̄ a spū p̄ hūc modū vt qd̄ aīale cor-
pulentū et fetulentū est deorsū remaneat.
Spūs aut̄ et qd̄ spūale est ad sūma euolet

et vsq; ad speculatores diuine gl̄ie sublime
tur/ et in eandē imaginē trāsformet̄. **N**ihil
in creaturis vt dicit **R**ichard⁹ in libro de
exterminatōe mali hac diuisione mirabi-
lius cernitur/ vbi istud qd̄ est essentialiter
vnū atq; indiuiduū/ in seipm̄ in quanda;
portione diuidit̄/ neq; in hoīe vno aliā est
essentia ei⁹ spūs atq; aliā ei⁹ aīa s; vna ea-
demq; substātia simplicis nature. **N**ō em̄
in h̄ gemino vocabulo gemina substantia
intelligit̄/ s; tū ad distinctōes ponit̄ gemi-
na portio eiusdē essentie. **T**ū supior p̄ spū-
ritū. aliā inferior p̄ aīa designat̄. **U**n̄ p̄
plantiori intellectu istoz habēdo est p̄side-
randū q; spūs noster qm̄q; intantū a corpe
et aīa diuidit̄ vt spūs in spiritu et asserat̄ et
qm̄q; spūs sup spūm esse dicat̄. et qm̄q; spi-
ritus sine spiritu esse credat̄. **P**rimū patz
in **J**ohāne q; de seipso dicit **A**poē. i. **E**go
sui in spū d̄nico die. **Q**uōd exponēs haymo
sup apocalipsum dicit sic. **J**ohānes sic in
spiritu fuit q; tū ipaz carnē fundit̄ nō de-
seruit s; spiritū eternitatis spūs ei⁹ adbe-
sit et a spū docēte assumpt⁹ fuit spūs docē-
tus. ideo tā mirabilia et p̄funda vidit̄. **R**i-
chard⁹ aut̄ exponēs idē verbū dicit sic/ an-
h̄ est spūm in spū esse semetipm̄ intra seip-
sum totū colligere et ea que circa carnē seu-
etiā i carnē gerunt̄ interim penit̄ ignora-
re. **S**ecundū liq̄t in petro d̄ q; in ac̄tib; ca-
ri. dicit̄. **E**t petri⁹ ad se reuertit̄ dicit̄ et.
Quōd exponēs **R**ichard⁹ libro. ij. de p̄tēpla-
tione. **H**oc sane non insipienter dicit̄ q; pe-
trus lōge supra homiez fuerit. q; lōge a se
metipso et supra semetipm̄ recessit̄. **A**liōqn̄
nō erat a q; ad se reuertere. **H**oc idē ostē-
dit hugo sup septimū hierarchie dicens.
Acutū amoris est cū oīa trāscedēdo de-
spicit **S**uperuidū aut̄ amoris est cū etiā
semetipm̄ p̄templādo relinq̄t. et in p̄tēpla-
tione dilecti se despicit et miro modo fit vt
p̄ dilectōis ignē in illū sustollit̄ q; est supra
se et p̄ vim amoris expellit̄ et creat a se nec
se cogitat dū deū solū amat. **T**ercii appa-
rebit in regina saba. de q; legit̄. iij. **R**eg. iij.
c. q; regina saba vidēs sapiētā salomonis
et domū et habitacula et ordinē ministran-
tiū nō habebat vltra spūm. **Q**uōd exponēs
Richard⁹ lib. v. d̄ p̄tēplatoe. c. xij. recte
nōne dicit̄ spūs seipm̄ nō habere. qm̄ inci-
pit a seipso omnino deficere et a suo esse i su-
permundanū quendā et se plus q; huma-
nū statū trāsire/ in mirabili trāsfiguratoe/

Defensio iohannis d' scoebauia dictoy

spūs ille ab humano videat in diuinū de
ficere ita vt ipse iā nō ipse eo dūtarat tpe q̄
dño incipit aliq̄ inherere. Qui autē adhe-
ret deo vn̄ spūs est. Et sic totū i istud di-
uinitatē archanū irrat clamās cū ps. dese-
cit i salutare tuū aīa mea. hec ille. Isto ha-
bito i intellectu facillime oīa illa dicta hu-
ius terciē partis de nuptiis intelligunt̄ r
exponunt̄. ¶ Et isto patet facillime intel-
lect̄ clausule illi q̄ subiungit̄. In ipa qui-
dem sui vacuitate p̄ fructiū amorē spūs
p̄dit semetip̄m deiq̄ claritatē nullo inter-
mediatē suscipit. Spūs semetip̄m p̄ rāto
dicat̄ p̄dere. q̄ i tali statu vbi spūs huma-
nus instantū amoris feruorē supra se rapi-
tur vt merito sine spū esse dicat̄. factus est
tanq̄ vas p̄ditū. eo q̄ semetip̄m nō sentit
s̄ penit̄ a seip̄o exinanit̄ absorbet̄ r defi-
cit. luce clar̄ p̄stat q̄ p̄grue dicit̄ q̄ regina
saba spūm suū p̄didit q̄ vltra spūm nō ha-
bebat. Sic s̄lt̄ paul̄ p̄ueniēter dicit̄ spi-
ritū suū p̄didisse qm̄ in raptu p̄stitit̄ vtz
in corpe vel extra corpus esset ignorauit.
Dñ̄ autē mens humana hūc sup̄mum ver-
ticē id est mēt̄is excessū attigerit tunc dei
claritatem nullo intermediatē suscipit q̄
ab oīibz imaginibz r simbolis absoluit̄ r
ab oībz opatōibz oīm viriū app̄hensuarū
tā inferiorū q̄ superiorū ociať atq̄ in super
substantialē radiū diuine luciditatis ducit̄
remoto oīm velamine r imediatē deo vni-
tur. sicq̄ dei claritatē nullo intermediatē
suscipit. Istud autē qd̄ dicit̄ ac sine inter-
missione ipse sit ea claritas quā accipit sat̄
claret ex p̄dictis nō sic intelligendū r qua-
liter doctores sancti idē sentiūt. Vñ i epi-
stola inferi⁹ annotata sic habet. Hac hora
incēsi sic aq̄ gutta vniat̄ infusa multo vi-
no. Sic ista efficit̄ lux in dño opt̄mata i
opt̄mo. Opt̄ma quippe ac oīmipotēs ef-
ficat̄. qm̄ in opt̄mū ac in oīmipotentē rota
trañcit̄. Cui satis h̄cordat sup̄ septimū an-
gelice hierarchie dicēs. Contēplatio ē dei
fica silitudo q̄ dū p̄ eā illuminati lucētēs
fiūt qd̄ammodo ip̄i lumis lucētis silitudi-
nē accipiūt. Quō em̄ aer solis luce p̄fusus
in eandē trāformat̄ lumis claritatē adeo
vt nō tā illuminat̄ q̄ ip̄m lumē esse vide-
atur. Et sic ferrū in ip̄m ignē missū magis
efficit̄ ignis q̄ ignitū. Sic viri p̄fecti cha-
ritate induti siue imbuti charitas vidēt̄
poti⁹ vt emphatice loq̄r q̄ charitate suc-
censī. Induimini ergo dñm sic aer lucē si

cut ferrū ignē. r eritis lux in dño. Sic em̄
ferrū inflāmatū accipit i se formā ignis et
dat se totū r nō partē r eripit se sibi/ rema-
nendo i se substantialiter inflāmatū/ ita aīa
vnita deo p̄ ignē diuini amoris q̄si totam
dat se r mittit se in deū r in deū trāforma-
ta nō mutata substantia p̄pria trāformat̄
se totā in deo amore q̄ est vita sua r p̄ amo-
rē fit q̄si tota diuina. Naturale nāq̄ est qm̄/
cunq̄s aliq̄d trāformat̄ in aliud istud acci-
piat̄ p̄prietates r d̄ditōnes illi⁹ nature in
quā trāformat̄. Sic igit̄ mēs deuota cū i
lumē thearchicū trāformat̄ fit qd̄ammodo
claritas quā accipit. ¶ Itē qd̄ sequit̄ dep̄
deq̄s nostz esse creatū ab esse eterno r fm̄
essentialē existentiā vnū cū illo est/ sic acci-
piendū est. q̄ mēt̄i nr̄e diuina essentia realit̄
r p̄sentialiter cōicat̄. Vbiq̄s tot⁹ est de⁹ p̄
existentiā s̄ nō in singulis eqliter p̄ efficiē-
tiā. Et licet ex toto se vbiq̄s opet̄ tñ nō to-
tū qd̄ potētie sue ē vbiq̄s imo poti⁹ nullq̄s
opat̄. Vñ q̄ p̄p̄riū est diuine nature rebz
illabi r eoz intimis cōmorari r p̄ sui illa-
psum p̄seruare rez naturas ne decidāt in
nō esse. idcirco dicit̄ q̄ nr̄m esse creatū de-
pendet ab esse eterno. iurta illud qd̄ p̄hs
dicit̄ i libro de celo r mūdo. Ab h̄ quidez
ente. s̄. deo depēdet celum r terra. Et q̄ ex
nature sue p̄prietate cōpetit̄ ip̄i deo vt in
habiter i intimo aīe rōnalis. p̄pter qd̄ dicit̄
Aug. tu intimior intimo meo p̄pterea di-
cit̄ q̄ esse nostz creatū fm̄ essentialē existē-
tiā vnū cū illo est. diuerse substantie sūt spi-
ritus dei r spūs hoīs r ergo spūs hoīs nō
est ita vn̄ cū spū dei sic fili⁹ cū patre vnus
est de⁹. S̄z q̄ illapsu sue p̄sentialitatis in-
habitat aīaz rōnalē quā iner oīa crea-
ta imagine sua insigniuit. penes quā ima-
ginē trāformat̄ trinitati p̄sonaz r p̄ci-
pabilis est diuine nature r beatitudinis il-
lius. ideo dicit̄ q̄ om̄e nostz creatū fm̄ es-
sentialē existētiā vnū cū illo est. De⁹ em̄ s̄a
ctis suis triplicē vnionē tribuit. s̄. nature.
gr̄e. r gl̄ie. Et de hac vnione naturali per
quā de⁹ cōmorat̄ in intimo aīe rōnalis di-
ctū istud est intelligendū. ¶ Qualiter autē
illud sit accipiendū. Vniuersi quoq̄ sup̄
sui creationē in vite p̄tēplatiue altitudie
sublimati vnū sūt cū hac deifica claritate
imo ipa claritas ip̄i sūt. atq̄ in eo q̄ vidēt̄
r qd̄ vidēt̄ lumine idē fiunt. satis patet ex
p̄dictis r sp̄cialiter ex his q̄ dicta sūt in illa
clausula. Ac sine intermissione sit ipa claritas

quā accipit. Nō cū vult autor iste dicere qd spūs adherēs deo p amplectū vnitiū r supra se raptū virtute extatici amoris qd si ar vnū vel idē cū deo simpliciter substantie identitate qd h est impossibile s; sit vnū cū deo/transformatōis similitudine/grecoz r beatitudinis participatione/seruidi amoris amplectū r inhesionē Et h satis innuit in his vrbis q postea subiūgit vnūuersi deuoti spūs vnū cū deo p fundo amoris defluuio sūt effecti nō quomodolibet qdē vnū s; idipm qd est ipa in se essentia dei. eo mō quē deifica beatitudo reqrit. Et istud idē mlti sancti doctores dixerūt. s. beat⁹ dionisi⁹. Bernard⁹. Dugo. sic patet ex supra allegatis. Sic in ipa beatissima trinitate a patre fili⁹ egredit ab vtroq; spūs sanctus amor ver⁹ pcedens onectit patrē r filium sic a fonte bonitatis supne sapiētia vnitiua pcedens mēti deuote illapsa tanta vnio/ ne ipam onectit spiritui i tanto vt mereat vt vnū dicat esse cū ipō. Dāc vnitate ptebat rps cū dicebat. Rogo p̄ vt ipi vnum sint sic ego r tu vnū sum. Proinde his verbis q sequunt. vidēt insup sentiūt r inueniūt p h deficiū lumen se fm esse vitas suā increatā candē fore simplicē diuinitatis abyssū satis mihi concordare vidēt sententia sancti augustinū in. vi. lib. confessionū vbi dicit. Inde amonit⁹ redire ad meipm intraui in intima mea duce te r potui qm fact⁹ es adiutor me⁹ r intraui r vidi qlicū qd oculo aie mee supra eundē oculum aie mee supra mentē meā lucē dñi incōmutabilē nec ita erat supra mentē meā sic oleus supra aquā. nec sicut celū supra terrā s; superior qd ipse fecit me r ego inferior qd fact⁹ sū ab ea. Qui nouit veritatē nouit eā. nouit eternitatē charitas nouit eā. Ad cui⁹ euidentiā est sciēdū q creature pexistūt in mēte diuina siue i deo simpliciter r vnice r h q̄stum ad tria exēplaria fm rationē distincta. Primo pexistūt creature in diuina essentia fm rōnes suas pfectionales r qz omnes pfectōes sūt in deo vnissime ideo sic sub omimoda distinctōe in essentia pexistūt diuina essentialit̄ potētiā r causaliter. Secōdo pexistūt in mēte p̄na originaliter fm rōnes suas ydeales r iō ibi puto apparet creaturaz distinctio fm rōnes intelligēdi. Tercio pexistūt in vbo eterno tanq; in exēplari pprio q̄stū ad rōnes suas factiuas r exēplares. r ideo ibi appa-

rent similitudines rez sub distinctōe pfecta Est autē intelligēdū q cū creatura dicit in deo pexistere fm similitudinē suā exēplare nō est intelligēdū q illa similitudo sit aliqd additū essentie. qz sic aliqd accidēs caderet in deū. S; illa similitudo est realit̄ ipsa diuina essentia r ipm verbū intellectuz tū cū habitudine put est imitabile r picipabile a creatura. Vult ergo autor in verbis p̄actis dicere q qm mēs rōnalis raptur i diuine lucis abyssū r supra se eleuatur statim deū sentit r inuenit r experimētali suauitate degustat. q ipa creatura non est aliud in deo fm suū ydiale q ipa creatrix essentia put dicit Anf. Porro illud vltimū dictū q sep̄ dicit⁹ m̄gr censet calūniandū r reprobandū videlicet. Illic spūs est supra semetipm trāllat⁹ r deo viuificatus gustas vadescz in vnitate viuide abisus in q sese fm esse suū increatū possidet immēsas diuitias q ipemet est iuxta eum modū q eas de⁹ gustat r videt. non discrepat a veritate si recte intelligat r pie interpret. Intellect⁹ em̄ hoz verbor talis est. q qm spūs celestis introducit spōsā suā in cellā vinarā id est abyssū sue dulcedis ei pcedit degustare tūc plenū gaudiū r pfecta delectatio spōse id est mēti deuote p̄tinant ex q̄bo totū desiderū ei⁹ pfecte q̄retat. qz tūc introducitur in gaudiū dñi sui. et in cubiculū genitricis sue qd nihil aliud est qd ipsa diuina essentia sub rōne obiecti beartifici r vt exēplar r ydea rōnalis creaturē. qz vt sic habz mentē rōnalez pprie quē etare r tūc assequit vbertatē r affluētā diuine grē a q̄ ois satietas r grē fecūditas in aīam diriuat. qz in claritatē verbi diuini transformata deificat. vbi gustat immēsas diuitias q ipemet est. qmquidē aīa infinitatē illi⁹ gaudiū nō comprehendit. s; tū beatificā eius identitatē raptim apprehendit. iuxta modū supra expositū. Istud marie fit in raptu. Pro declaratōe autē illi⁹ dicit qd subiūgit gustas r vidēs immēsas diuitias iuxta eū modū quo eas deus gustat r videt est diligēter aduertendū q verbū eternum est quedā refectio mentalis r qdādam gaudiū intellectuāle ipsoz angelozum r omniū beatoz q pari voto r concordia plene possidēt omnē thesaurū celestis sapiētie r bonitatis diuine. q d torrētē diuine voluptat⁹ p̄tinue potant. r ab vbertate suauitatis in ea degustant puritate

Defensio iohannis d' scoebauia dictorum

obiectiua qua deus fruif in seipo/ideo dicit q gustat & vident immensas diuitias iuxta eum modum quo eas deus gustat & videt
Ult autem sine loquendi facia & tertiū cū gloria proferā. conclusio finalis oim pdictorum & explanatio p̄clara dictorum illorum tercie p̄tis de ornatu spūalium nuptiarum stat in isto q̄ sancti iuxta vaticiniū **I**saie p̄phete in terra sua dupliciter possidebūt q̄ sancti i patria dupliciter reficiē & beatificabunt/ hoc modo q̄ vires & potentierōnales ad imaginē pertinētes. s. memoria intelligentia & voluntas bibēt de fonte viuo i ea puritate obiectiue sicut de sua fontali bonitate fruif in seipo. & iste cedē vires satiabūt & inebriabunt & hoc essentialiter gaud. o. fruitionis & gustu intellectuali diuine dulcedinis/ vbi p̄ efficaciam diuini luminis absorpte in distine suauitatis degustatōe & amplexu & inebriatione summam amoris sopient. & requiescēt ab oim opatōe intellectuali: & sic iste vires semp erūt actiue et operose cū hoc quiescentes & ociose/ semp famelice semp saturate/ diuersis tñ respectibus. **I**stud donū quibusdam sanctis licet paucissimis p̄cedit in hac vita. sic **P**aulo datū fuit in raptu. s. hoc nō fice non imobiliter s. raptim trāsitorie & subitiliter sicut supra dictū est. **I**stius opinionis fuit autor istius libri d' ornatu spūalium nuptiarum & eiusdem opinionis arbitror fuisse beatū dionisiū. sicut patet inspiciēti librum suū de mystica rheologia. & huic opinioni ego adhereo s. nō pertinaciter. **S**i qd em̄ h' dictū videt qd appareat repugnare veritatibus articuloꝝ fidei. hoc totū renoco & correctioni sancte matris ecclie i qua x̄p̄s suā sanctissimā auctoritatē trāsfundit me & & quicqd hic dictū est summito. **A**d extremum hoc infero q̄ magistra intelligēdi est experientia put sancti testant. **E**t ille optime veritatē iudicij nouit qui nō audiēdo solū s. gustādo & faciēdo iudicat. **Q**ui em̄ veritati vnit⁹ est ex ipsa vnione bñ nouit q̄ bñ sentit. q̄uis em̄ multi corripiant tanq̄s mentis excessum passū **I**n tali ergo materia q̄ solum p̄ experientiam & gustū cognoscit. magis est credendū his q̄ noticia experimētali hec gustauerūt q̄ his q̄ solo lumine intellect⁹ & litterarum studio polent. **H**ec autē sapientia vnitina & anagogica q̄ omnē rationis app̄hensionem transcendit sola diuina imissione percipit. q̄

nō tantū affectū supra se erigit & amore ecstático sponso altissimo creaturā perfecte vnit sed insup intantū eleuat intellectū vt multo plus oim prudētia & cognitōne diuinis fulgoribus illustret q̄ aliquo ingenij exercitio valeat obrineri. **E**t ergo non vident mibi recte sapere qui nolunt q̄ aliq̄s de diuinis scientijs differat nisi fuerit p̄hysicis & naturalibus scientijs p̄ditus & imbutus **I**ncongruū em̄ videt intantū nature deferre studio artis & sollercie hominū/ q̄ plus possint hominibus afferre q̄ gratia q̄ repente agit. subito imp̄mit. infallibiliter docet. & inhesitanter facit existerē mentes in his que docet. & luce clar⁹ que alijs vident⁹ obscura demonstrat. **I**pa em̄ sapientia & scientia que sola sancti spūs influuione percipit certissima & amātissima cōprobat. q̄ sine oim dubitatione & opinione p̄cedit/ & omnē alteri⁹ discipline leuitatem excedit. **H**ęc doctrinā p̄clare sapientie sibi soli icreata sapia refuare voluit vt sciat ois mortalis creatura q̄ est doctor i celo qui solā verā sapientiam solis electis scolaribus per celestes emissiones & sue claritatis radios manifestat & omnes mundi sapientes confutet. em̄ simplex vetula vel idiota ad istū sapientie vnitiue p̄surrectōnem p̄fecte possit attingere quā nulla p̄hysica scientia vel mortalis industria apprehendit. **Q**ue meli⁹ intelligimus melius p̄ferimus. **S**piritalis oimā d̄iudicat. et ipse a nemine iudicatur. **P**atet ergo ex his quomodo sanctissimi & excellentissimi doctores qui in vtraq̄ specie p̄templationis p̄fecti fuerunt eadem docuerūt & senserunt que tercia pars libri de ornatu spūalium nuptiarum dogmatizat licet forte sub alijs verbis. **N**on autē refert diuersitas narrationis vbi eadem res narrat sic dicit **beat**us **A**ugustin⁹. **E**t ergo p̄dicta doctrina non est abijcienda & eliminanda s. vbiq̄ sustineri potest absq̄ periculo erroris tanq̄s consona & p̄formis sanctorum patrum traditionibus/ vnde quia vba huius libri ex seruido affectu & vigore dictionis p̄olata sunt. non sunt recipienda fm sensum quē fm sonum vocis videtur facere/ sed fm sensū pro quo sunt intelligenda sunt & interpretāda/ & fm materias subiectam sermones eius exp̄tendi. **I**ta sunt spiritalia & mystica & ideo solis spiritalibus sunt companda & cōmunicanda

nec huiusmodi in scholis sunt tractanda
 Sed esto q̄ sepe dicit̄ autor in aliquibus
 forte nō ita dixisset sicut aliqui vellent. v̄l
 quoniā melius v̄l veri⁹ dici quivisset. que
 cura de hoc. In opusculis tractatorū ml/
 ta corrigenda inveniunt. Si ad abiectio
 nem alicui⁹ tractat⁹ sufficeret aliqd̄ dictū
 in eo corrigendū. pauci tractatus recipiē
 di essent. Regare nō possum nec debeo ait
 Aug. sicut in ipis morib⁹ meis. ita multa
 esse in tam multis opusculis meis q̄ pos/
 sunt iusto iudicio ⁊ nulla temeritate cul/
 pari. Itē idem. noli meis litteris quasi ca
 nonicis scripturis inseruire. sed in illis et
 qd̄ nō credebas incunctanter tibi inveni
 endum crede. in istis autē qd̄ certū habe/
 bas nisi certum vel certe intellexeris noli
 firmiter tenere. Nō em̄ par autoritas scri
 pturę canonice debet ⁊ eaz̄ expositōibus
 In omnibus bene agere ⁊ in nullo deviare
 nō est humanitatis sed deitatis. Estimo
 tamē qd̄ doctrina eius quantū ad intel
 lectum suū in paucis calumniā patiat̄. li
 cet forte quedā plani⁹ ⁊ irreprensibilis
 potuisset dixisse. Nec dicta sufficiat con
 tra eos qui doctrinaz̄ predicti viri vident̄
 calumniari sub correctione tamē semper
 melius sententiuz̄. Sed dicit aliquis
 quis est iste qui ausus est os suum pone
 re in celum ⁊ respondere domino. Cancellā
 rio parisiensi discretissimo ⁊ eruditissimo
 viro. Fateor charissime qd̄ ego sum mini
 mus clericorum ⁊ religiosorum qui nō sū
 dignus vt solvam corrigiam calciament/
 torum domini mei Cancellarij qui incō/
 parabiliter vita morib⁹ ⁊ scientijs me p̄cel
 lit. Protestor tamē qd̄ non ostentationis
 gratia nec temeritatis motus audacia p̄/
 sumpsi respondere obiectionib⁹ tanti viri
 Sed duo sunt que me mouerunt ⁊ incita
 uerunt ad scribēdum ista. Primum est qz
 emulatoz̄ existēs paterne traditionis ⁊ ze
 lum gerens pro doctrina patris nō potui
 patienter sustinere vt ille liber que p̄ spiri
 tum sanctū spero fuisse compilatū vilipē
 deretur abijceretur ⁊ contemptū habere
 tur. Secundū est qz annuens pijs p̄cibus
 ⁊ desiderijs fratris bartholomei qui instā
 ter put quibusdā referentib⁹ intellexi ro
 gauit sibi intellectū verborum illius ter
 cie partis libri d̄ ornatu spiritualium nu
 ptiarum exponi ⁊ referari institi ⁊ labora
 ui inquantū potui dicta tercię partis p̄e

fati libri explanare ⁊ ad que intellectum es
 sent capiēda enodare. Si scripsi vt debui
 approba tu ⁊ tui. Si vero nō vt debui ig
 nosce x̄pe tu ⁊ tui. Amen.

Finit libellus Johānis de schoenba
 iua i quo defendit dicta fratris Johānis
 Ruybroech cōtra magistrum Johannē
 de Berfon Cancellariū parisiensem.

Epistola magistri io
 hannis de Berfonno ad fratrem Bartha
 lomeum Carthusiensem contra predictā
 defensionem.

Gratia tibi ⁊ **B**
 par vir exēplo Job sim
 plex ⁊ rectus ⁊ timēs de
 um. Oblata est mihi nu
 per sicut nosti grandis
 epla tendēs saluare mo
 dos locutionū p̄sitos in terciā parte tra
 ctatus cuiusdā intitulati de ornatu spiri
 tualium nuptiarū. Duos ego modos alias
 p̄ catholice veritatis sinceritate seruanda
 apud animos minus instructorū ostēdi p̄
 epistolā tibi directā nō esse seruādos. Sed
 quid agimus. Duo nos inter tot occupa
 tiones vertimus. Itaqz̄ faciendū plures
 libros vel eplas. arguendo v̄l replicando
 null⁹ est finis. Strenuus igit̄ infra limites
 eplę prime. ⁊ p̄ consideratōes aliquas. facili
 planoqz̄ stilo sumptas ex eadem iustifica
 tio sua monstratur.

Nobis ad certā regulaz̄ loq̄ fas
 est/posita est illic sententiosissi
 ma hec. verissimaqz̄ augustini
 sentētia/q̄ tollit barbarā ⁊ fusi
 onē linguaz̄ a sacra doctrina/nā qualis al
 tera esset efficacior via p̄hibendi edificati
 onē turris dauidice in bonū. q̄ si fieret no
 minū v̄l terminoz̄ p̄ libito cuiuslibet va
 riatio. Nō em̄ tūc intelligeret vn⁹ alteruz̄
 s; in quadā babilonis ⁊ fusiōe laboremur
 Nō ergo sufficiēter excusat̄ autor tracta
 tus illi⁹ p̄ suū defensoz̄ q̄ sic ait. Et si sit
 aliqs̄ error in dictis suis ille solū stat i qd̄
 nominis. nomina aut̄ sunt ad placitum. ⁊
 ideo talis error nō est magni ponderis. Si
 em̄ sancti doctores vt Aug. ⁊ hieronim⁹

